

Освітній портал для студентів з особливими освітніми потребами

Вікторія Василівна Ткачук*, Юлія Володимирівна Єчкало[‡]
ДВНЗ «Криворізький національний університет»,
вул. Віталія Матусевича, 11, м. Кривий Ріг, 50027, Україна
viktoriya.tkachuk@gmail.com*, uliaechk@gmail.com[‡]

Анотація. *Мета дослідження:* розробка теоретичних та методичних засад проектування й використання освітнього порталу для студентів з особливими освітніми потребами. *Завдання дослідження:* дібрати адаптаційні засоби ІКТ, розробити методичні рекомендації щодо їх використання для супроводу навчання студентів із особливими освітніми потребами; виконати інтеграцію адаптаційних засобів ІКТ підтримки навчальної діяльності в освітньому порталі закладу вищої освіти. *Об'єкт дослідження:* освітній портал для студентів закладів вищої освіти. *Предмет дослідження:* освітній портал для студентів з особливими освітніми потребами. *Результати дослідження:* створення й використання в освітньому процесі закладу вищої освіти освітнього порталу для студентів з особливими потребами дозволить, зокрема: максимально розширити охоплення осіб з особливими потребами освітою, що відповідає їх можливостям і потребам; гарантувати студентам з особливими освітніми потребами задоволення спільних з іншими студентами та особливих освітніх потреб, створити оптимальні умови для реалізації інклюзивного навчання; розробити механізм регуляції процесу інтеграції / інклюзії студентів з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: освітній портал; студенти із особливими освітніми потребами.

V. V. Tkachuk*, Yu. V. Yechkalo[‡]. Educational portal for students with special educational needs

Abstract. *Research goal:* development of theoretical and methodical principles of designing and using the educational portal for students with special educational needs. *Research objectives:* to choose adaptive ICT tools, to develop of methodical recommendations for use ICT tools to support the training of students with special educational needs; to integrate ICT adaptation tools into the educational portal of higher education institutions. *Object of research:* educational portal for students of higher education institutions. *Subject of research:* educational portal for students with special educational needs. *Results of the research.* Creation and use educational portal for students with special needs in educational process of institution of higher education will

allow: to maximize the education's coverage of people with special needs in accordance with their capabilities and needs; to guarantee students with special educational needs the satisfaction of common and special educational needs; to create optimal conditions for the implementation of inclusive education; to develop a mechanism for regulating the process of integration of students with special educational needs.

Keywords: educational portal; students with special educational needs.

Affiliation: SIHE «Kryvyi Rih National University», 11, Vitalyy Matusevych Str., Kryvyi Rih, 50027, Ukraine.

E-mail: viktoriya.tkachuk@gmail.com*, uliaechk@gmail.com*.

Розвиток інклюзивної освіти є однією з найважливіших умов успішної соціалізації, повноцінної участі в житті суспільства, ефективної самореалізації і саморозвитку осіб з особливими потребами у різних видах професійної і соціальної діяльності. Для організації ефективних умов інклюзивної вищої освіти необхідні безбар'єрне середовище, пакет адаптивних освітніх програм, система психолого-педагогічного, медичного та тьюторського супроводу, адаптовані дистанційні освітні технології, системи електронного навчання, доповнені комплексом традиційних та інноваційних методів навчання. У сучасних умовах у кожному закладі вищої освіти (ЗВО) має бути створений універсальний освітній портал, що дає можливість забезпечити комплексну інклюзію студентів з особливими освітніми потребами (ООП). Одним із провідних інструментів, що забезпечує умови створення такого порталу, є педагогічна технологія мобільного навчання.

Актуальність зазначеної проблеми демонструють результати аналізу зарубіжного [5] і вітчизняного [3] досвіду навчання молоді з особливими потребами. Якщо у світі існує практика застосування елементів інклюзії у закладах вищої освіти, то в Україні лише в окремих дослідженнях [4] приділено увагу проблемам інтеграції та інклюзії молоді з особливими потребами в освітнє середовище ЗВО.

Розробка теоретичних та методичних засад проектування й використання освітнього порталу для студентів з ООП здійснюється з метою:

- забезпечення адаптації кожного студента з ООП до навчального процесу ЗВО та створення оптимальних спеціальних умов для отримання якісної освіти;
- забезпечення єдності освітнього простору студентів з ООП зі звичайними студентами;
- забезпечення рівних можливостей для соціального розвитку та отримання вищої освіти студентів з ООП незалежно від характеру і

ступеня обмежень здоров'я, місця проживання, статі, нації, мови, соціального статусу тощо;

– забезпечення варіативності й різноманітності змісту освітніх програм і організаційних форм навчання, можливості формування освітніх програм різних рівнів складності і спрямованості з урахуванням ООП студентів.

Досягнення мети потребує розв'язання наступних завдань:

1. Провести теоретико-методологічний аналіз проблеми проектування освітнього порталу ЗВО.

2. Розробити основні елементи методичної системи використання освітнього порталу ЗВО для отримання вищої освіти та соціального розвитку студентів з ООП.

3. Дібрати адаптаційні засоби інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), розробити методичні рекомендації щодо їх використання для супроводу навчання студентів із ООП.

4. Виконати інтеграцію адаптаційних засобів ІКТ підтримки навчальної діяльності в освітньому порталі ЗВО.

5. Експериментально перевірити ефективність окремих складових спроектованого освітнього порталу ЗВО.

У ході виконання дослідження передбачається:

– створення нових мобільних засобів навчання за хмарними моделями доступу;

– розробка методики використання освітнього порталу як засобу підтримки навчання студентів з ООП;

– модернізація методичних систем навчання фундаментальних та окремих професійно орієнтованих дисциплін підготовки майбутніх фахівців з урахуванням характеру і ступеня обмежень здоров'я, місця проживання, статі, нації, мови, соціального статусу тощо;

– оновлення методики проектування освітніх порталів для студентів з ООП;

– розробка моделей адаптивного навчання, управління та супроводу навчальної діяльності осіб з ООП в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО.

Заходи, що мають бути здійснені задля створення освітнього порталу для студентів з ООП у ДВНЗ «Криворізький національний університет» наведені в таблиці 1, складеної на основі [1; 2].

Отже, створення й використання в освітньому процесі ЗВО освітнього порталу для студентів з особливими потребами дозволить:

1) розробити методичні рекомендації з використання освітнього порталу як засобу підтримки навчання студентів з ООП;

2) розробити методичні рекомендації із використання освітнього

порталу ЗВО;

3) максимально розширити охоплення осіб з ООП освітою, що відповідає їх можливостям і потребам;

4) забезпечити кожному студенту з ООП рівних умов здобуття вищої освіти;

5) гарантувати студентам з ООП задоволення спільних з іншими студентами та особливих освітніх потреб, створити оптимальні умови для реалізації інклюзивного навчання;

6) розробити механізм регуляції процесу інтеграції / інклюзії студентів з ООП;

7) створити умови і стимулювати інноваційний розвиток вітчизняної освітньої системи, модернізувати механізми взаємодії систем і фахівців у системі інклюзивної освіти.

Таблиця 1

Створення освітнього порталу для студентів з ООП у ДВНЗ «Криворізький національний університет»

№	Опис заходів	Результати заходів
1	Розробка Положення про інклюзивну освіту у ДВНЗ «Криворізький національний університет»	Положення про інклюзивну освіту у ДВНЗ «Криворізький національний університет»
2	Усунення комунікаційних та архітектурних перешкод, що заважають вільному пересуванню осіб з обмеженими фізичними можливостями у приміщеннях, де здійснюється навчання	Створення безбар'єрного середовища у ДВНЗ «Криворізький національний університет»
3	Розробка нормативів чисельності спеціалістів для створення умов для осіб із ООП, закріплення цих посад у штатному розписі ЗВО та передбачення коштів відповідно до нормативів	Закріплення цих посад у штатному розписі ЗВО та передбачення коштів відповідно до нормативів
4	Створення у навчально-методичному відділі ЗВО підрозділу для навчально-методичного супроводу студентів з ООП	Супровід студентів із ООП з метою диференціації й індивідуалізації процесу навчання. Навчально-методичний і науковий супровід навчальних програм із різних дисциплін
5	Розробка механізмів надання психологічної підтримки особам із ООП під час	Надання психологічної підтримки особам із ООП під час

№	Опис заходів	Результати заходів
	навчання у ЗВО	час навчання у ЗВО
6	Встановлення зв'язків ЗВО із громадськими організаціями, що представляють інтереси осіб з ООП	Співпраця ЗВО із громадськими організаціями, що представляють інтереси осіб з ООП
7	Розробка методик диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання рівня загальних і професійних компетентностей студентів з особливими потребами	Здійснення диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання рівня загальних і професійних компетентностей студентів з особливими потребами
8	Проведення загальноуніверситетських методологічних семінарів для викладачів з питань інтеграції студентів з особливими потребами у процес навчання	Діяльність викладачів, спрямована на інтеграцію студентів зі особливими потребами у процес навчання
9	Підготовка й видання навчально-методичної літератури, розробка дистанційних програм навчання студентів з ООП	Видання електронних, друкованих, аудіо-візуальних форматів спеціальної навчально-методичної літератури для студентів з ООП
10	Придбання спеціалізованого програмного забезпечення для навчання осіб з особливими потребами	Використання спеціалізованих комп'ютерних програм для навчання студентів з особливими освітніми потребами у навчальних аудиторіях і бібліотеках ЗВО

Дослідження теоретичних та методичних засад проектування й використання освітнього порталу для студентів з ООП потребують продовження у напрямі їх системної інтеграції на основі концепції мобільності, надання студентам з ООП доступу до засобів навчання, управління та підтримки навчальної діяльності з використанням хмарних технологій, змістового наповнення всіх складових проектного освітнього порталу для ООП та переходу від частинних методик використання хмарних ІКТ до відповідних систем.

Список використаних джерел

1. Зубрицька М. О. Загальний аналіз законодавчого забезпечення прав осіб із особливими потребами у системі вищої освіти [Електронний ресурс] / Марія Зубрицька // Інклюзивна освіта для дітей з особливим

потребами в Україні. – 2013. – Режим доступу : http://www.education-inclusive.com/wp-content/docs/2013/02/zagalnyj_analiz-zu-pro-vyschu-osvitu.doc.

2. Про вищу освіту : Закон України № 1556-VII [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – [К.], 01.07.2014. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Софій Н. З. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти / Софій Н. З., Найда Ю. М. // Інклюзивна школа: особливості організації та управління : навчально методичний посібник / Колупасва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. та ін. ; за заг. ред. Даниленко Л. І. – К., 2007. – 128 с.

4. Ткачук В. В. Класифікація студентів ВНЗ з особливими освітніми потребами / Вікторія Ткачук, Юлія Єчкало // Матеріали XXVI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації» : зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький, 2017. – Вип. 26. – С. 91-93.

5. Turkington C. The Encyclopedia of Learning Disabilities / Carol Turkington, Joseph Harrish ; American Bookworks. – New York : Facts On File, 2006. – XIV, 304 p.

References (translated and transliterated)

1. Zubrytska M. O. Zahalnyi analiz zakonodavchoho zabezpechennia prav osib iz osoblyvymy potrebamy u systemi vyshchoi osvity [General analysis of the legislative provision of the rights of people with special needs in the system of higher education] [Electronic resource] / Mariia Zubrytska // Inkliuzyvna osvita dlia ditei z osoblyvym potrebamy v Ukraini. – 2013. – Access mode : http://www.education-inclusive.com/wp-content/docs/2013/02/zagalnyj_analiz-zu-pro-vyschu-osvitu.doc. (In Ukrainian)

2. Pro vyshchu osvitu : Zakon Ukrainy [About Higher Education : The Law of Ukraine] № 1556-VII [Electronic resource] / Verkhovna Rada Ukrainy. – [K.], 01.07.2014. – Access mode : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>. (In Ukrainian)

3. Sofii N. Z. Kontseptualni aspekty inkliuzyvnoi osvity [Conceptual aspects of inclusive education] / Sofii N. Z., Naيدا Yu. M. // Inkliuzyvna shkola: osoblyvosti orhanizatsii ta upravlinnia: navchalno metodychnyi posibnyk / Kolupaieva A. A., Sofii N. Z., Naيدا Yu. M. ta in. Za zah. red. Danylenko L. I. – K. : 2007. – 128 s. (In Ukrainian)

4. Tkachuk V. V. Klasyfikatsiia studentiv VNZ z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Classification of students with special educational needs] / Viktoriia Tkachuk, Yuliia Yechkalo // Materialy KhKhVI Mizhnarodnoi

naukovo-praktychnoi internet-konferentsii «Tendentsii ta perspektyvy rozvytku nauky i osvity v umovakh hlobalizatsii» : Zb. nauk. prats. – Pereiaslav-Khmelnyskyi, 2017. – Vyp. 26. – S. 91-93. (In Ukrainian)

5. Turkington C. The Encyclopedia of Learning Disabilities / Carol Turkington, Joseph Harrish ; American Bookworks. – New York : Facts On File, 2006. – XIV, 304 p.

Received: 02 April 2018; in revised form: 30 April 2018 / Accepted: 01 May 2018